

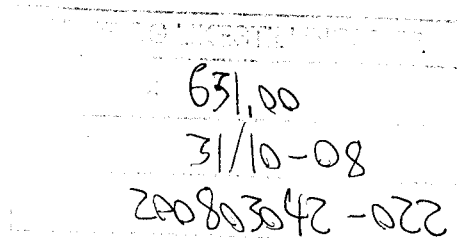
Vår saksbehandler
Atle Rabe
Telefon
32 26 26 87

Vår dato
28.10.2008
Vår referanse
2008/1055-6

Deres dato
Deres referanse

Barne- og likestillingsdepartementet

Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Høringsvar - forslag til endringer i gjeldsordningsloven

Vi viser til departementets brev av 29.07.2008 med høringsfrist den 01.11.08.

Husbanken er i all hovedsak enig i departementets forslag. Husbanken foreslår imidlertid at gjeldsordningsloven går noe lengre, slik at det åpnes opp for at det kan fastsettes gjeldsordning uten gjeldsordningsperiode for de særlige ressursvake, se punkt 6 under. I tillegg foreslår Husbanken at reglene om etterperioden fjernes fra loven, se punkt 8.

Husbanken har ved utgangen av september 08 totalt 69 163 aktive lån, hvorav ca 200 betjenes som en del av en gjeldsordningsavtale.

Gjeldsordningene er i all hovedsak rettslige, med en klar overvekt av frivillige ordninger.

Betjeningen består i hovedsak av rentebetjening av pantesikret boliggjeld evt. kombinert med dividendebetjening for krav utenfor 110 % av takst. Husbanken følger også opp restkrav etter salg av bolig til underdekning. Per august 08 utgjorde disse 919 saker, og hvor en del av disse betjenes med dividende som del av en gjeldsordningsavtale.

Husbanken har bred erfaring med gjeldsproblematikk knyttet til vanskeligstilte kundegrupper, og har i dette arbeidet jevn kontakt med namsmenn og økonomiske rådgivere i kommunene.

Husbankens rolle har endret seg fra å være en boligbank til en velferdsinstitusjon. Husbanken stiller seg i utgangspunktet positive til alle henvendelser vedrørende gjeldsordning, der dette synes som en fornuftig løsning på skyldners økonomiske problemer.

1. Forslag om oppmyking av krav til utenrettslig gjeldsordning

Husbankens generelle inntrykk er at praktiseringen av hvor strengt dette kravet skal fortolkes, varierer veldig. Mange forslag til gjeldsordning som kommer fra namsmennene, inneholder kun en kort konstatering av at kravet anses oppfylt. Det fremgår svært sjelden hvilke egenforsøk skyldner har gjort i forkant. Husbanken opplever at dette kravet tolkes lempelig til fordel for debitor, allerede i dag. Husbanken stiller seg positiv til at en lemping av kravet tas inn i ny lovtekst, da dette vil redusere saksbehandlingstiden og spare ressurser i de sakene som i dag starter med reelle egenforsøk.

Husbanken vil også påpeke at en oppmyking utover det som eksplisitt nevnes i forslaget, vil kunne medføre at mulighetene for å få vedtatt en gjeldsordning øker jo raskere et forslag blir utarbeidet.

Når debitor først tar kontakt for å løse sitt økonomiske problem, er ofte misligholdet allerede alvorlig. Saksbehandlingstiden i kommunene kan være lang, og ofte bes det om en lengre betalingsutsettelse, gjerne 6 måneder, i forbindelse med arbeidet med å skaffe oversikt over kreditorene. I tiden før det eventuelt utarbeides et forslag, vil i slike tilfeller gjelden øke ytterligere, og kreditorene sannsynligvis blir mer tilbakeholdne med å akseptere en gjeldsordning. Dette gjelder særlig der hvor debitor kun kan tilby en begrenset eller ingen dividende.

Det er viktig at gjelden blir tatt tak i mens den ennå er på et håndterlig nivå, og et strengt krav om egenforsøk kan i så måte unødig forsinke prosessen frem til en vedtatt gjeldsordning, og i verste fall hindre at en frivillig ordning kommer i stand.

Kommunene bør inneha en viktig rolle også etter at gjeldsordning er igangsatt.

Ved en lemping av kravet til egenforsøk, vil kommunene frigjøre ressurser som da kan brukes til oppfølging av skyldnere under gjeldsordning. For de mest ressursvake, vil selve gjennomføringen av gjeldsordningen være en utfordring. SIFO-rapport 3-2005 fremholder også behovet for et system som tidlig fanger opp de som står i fare for å få gjeldsordningen opphevet. Kommunens ansvar, jfr. GOL § 1-5, bør derfor utvides til også å gjelde under gjeldsordningen, slik at det allerede ved en vedtagelse/stadfestelse av gjeldsordning kan etableres avtaler som gjør at kommunene kan hjelpe de mest ressursvake til å betjene i henhold til gjeldsordningsavtalen.

Gjeldsordning gis som hovedregel bare en gang i livet, og er en unik mulighet til å starte på nytt for de som har kommet opp i et økonomisk uføre. Det er derfor av stor betydning at de med det største hjelpebehovet, får den oppfølging de trenger for å være i stand til å fullføre gjeldsordningsløpet. En etablering av faste trekk ihht. betalingsplanene vil kunne være det mest hensiktsmessige for enkelte, og da med kommunen som administrator.

Husbanken vil også påpeke at den samme gruppen skyldnere i tillegg vil ha behov for hjelp til betjening av renter i forhandlingsperioden, § 3-4, 2 ledd, 2 pkt. Husbanken opplever ofte at det ikke avsettes midler til dette, og at dette skaper et etterslep som kan være vanskelig å ta inn igjen senere i gjeldsordningen. Her vil det være mest hensiktsmessig at namsmannen foretar de nødvendige trekk av skyldnerens inntekter, noe som også er gjeldende praksis i enkelte namsmannsdistrikter. Dette vil sikre at gjeldsordningen ikke misligholdes allerede før den vedtas/stadfestes og i verste fall begjæres opphevet som følge av dette.

2. Oppmykingen av krav til kreditorsamtykke ved låneopptak i gjeldsforhandlingsperioden

I saker der det foreligger et dokumentert lånebehov som synes fornuftig som et ryddetiltak før forslag utarbeides, slutter Husbanken seg til departementets forslag. Det mest innlysende vil være behov for å refinansiere dyre lån, for å få bedre vilkår for betjening enn tidligere. Det er viktig at namsmannen får klare retningslinjer for når det kan aksepteres å gjøre dette. Det bør ikke utvikle seg lokale, geografiske forskjeller for når nye låneopptak kan aksepteres, da dette kan virke støtende på kreditorfellesskapet og samfunnet for øvrig. Det må uansett kunne kreves at et låneopptak totalt sett ikke innebærer dårligere dekning for eksisterende kreditorer enn de ellers ville fått.

3. Oppmyking av krav om bosted i Norge

Husbanken stiller seg positive til at det blir gjort unntak fra dagens strenge regel om at skyldner må levere søknad om gjeldsordning til namsmann på bosted i Norge. Forutsetningen må være at dette ikke begrenser sakens nødvendige opplysning.

4. Forslag om at legalpantekrav skal dekkes fullt ut i gjeldsordningsperioden

Husbanken er enig i departementets forslag på dette punkt. Vi vil foreslå at kravet, i den grad det er mulig, dekkes ved at midler trekkes inn av namsmannen under gjeldsforhandlingene, slik at legalkravene er ute av verden når gjeldsordningen endelig vedtas/stadfestes.

Skyldners bolig står i en slik særstilling at utgifter knyttet til denne bør få en særlig prioritet under forhandlingene, ved at loven klart uttrykker at namsmannen sikrer at disse dekkes ved trekk i forhandlingsperioden. Når beløpet er betydelig, bør kravet alternativt dekkes inn så tidlig som mulig under gjeldsordningen.

5. Behandlingen av skatte – og avgiftskravene

Med hensyn til utleggstrekk for skatte- og avgiftskrav i forhandlingsperioden, samt skatte- og avgiftskravenes stilling når disse oppstår etter åpningstidspunktet, stiller Husbanken seg bak departementets forslag. Fordelingsnøkkelen for restskatt/tilgodebeløp oppstått etter åpning, har i mange gjeldsordningsforslag fremstått som svært tilfeldig og varierende, og departementets forslag medfører at fordelingen oppleves mer forståelig og rettferdig enn tidligere, og sikrer dessuten en ensartet praksis.

6. Gjeldsordningsperiodens lengde og alternative oppgjørformer.

Husbanken mener at en videreføring av lovens hovedregel om 5 års varighet bør bestå, men at det i enkelte tilfeller kan være hensiktsmessig å korte ned perioden eventuelt vedta/stadfeste gjeldsordninger uten gjeldsordningsperiode eller endelig oppgjør ved engangsinnbetaling.

Dette kan være aktuelt for de mest ressursvake skyldnerne som ikke har overskudd utover livsoppholdsatsen, og derfor ikke vil ha noe å tilby kreditorene i en gjeldsordning. For de som allerede har levd med en stor gjeldsbyrde og stram økonomi over lengre tid, og som har svært dårlige utsikter til en forbedring i overskuelig fremtid, bør også 0,- dividende uten utmåling av gjeldsordningsperiode, kunne forsvares. Dette er en drastisk løsning overfor kreditorfellesskapet og bør derfor kun aksepteres unntaksvis. For denne gruppen bør det normalt heller vurderes om en gjeldsordningsperiode på 2-3 år med redusert livsoppholdssats, vil kunne gi kreditorene noe dekning.

Livsoppholdsatsen under gjeldsordning er relativt romslig sett i forhold til de satser namsmannen benytter ved utmåling av utlegg, og markant høyere enn sosialhjelpsatsene. Vi lar det stå åpent hvilken sats som eventuelt bør benyttes. Om et slikt alternativ vurderes og likevel ikke medfører at kreditorene får dekket noe av sine krav, antar Husbanken at det ikke vil virke støtende for kreditorene eller samfunnet for øvrig om gjelden slettes straks og gjeldsordningsperiode ikke

utmåles. En slik ordning vil være en lettelse for skyldner, samtidig som kreditorene slipper å bruke ressurser på å følge opp en gjeldsordning over år som likevel med overveiende sannsynlighet vil lede til full sletting av gjelden.

På samme måte vil et oppgjør av gjeldsordning ved engangsinnbetaling være et godt alternativ for de som bare har en begrenset dividende å tilby, og i tillegg har dårlige utsikter til bedring i økonomien. Denne ordningen vil også virke ressursbesparende for kreditorene og fremstår ikke som en lettvinnt måte å kvitte seg med forpliktelser på, så lenge en lysning på de økonomiske problemene synes utenfor rekkevidde.

En akkordavtale for skatte- og avgiftsgjeld vil ofte skille seg vesentlig fra en gjeldsordningsavtale ved at en skyldner som søker gjeldsordning som regel vil ha en større totalgjeld enn det skatter og avgifter utgjør alene. Skyldnere etter konkursloven vil også skille seg fra skyldnere som søker gjeldsordning, særlig vil dette være tydelig for de mest ressursvake søkerne. Husbanken mener derfor at det ikke er grunn til å ha like strenge regler for minstedekning i gjeldsordning som for tvangsakkord i konkurs eller akkord for skatt- og avgifter. En engangsinnbetaling tilsvarende det beløpet skyldner ellers ville ha innbetalt i dividende over 5 år, er etter vår oppfatning tilstrekkelig for å kunne akseptere kontantoppgjør uten gjeldsordningsperiode (departementets forslag til GOL § 4-2, 2 ledd, *alternativ 1*.)

I forlengelsen av dette bør skyldnere som kun skal betale dividende, også få lov til å nedbetale raskere enn fastsatt gjeldsordningsperiode skulle tilsi, og slik avslutte gjeldsordningen tidligere. Fleksibiliteten bør derimot ikke kunne brukes slik at skyldner kan velge å skyve på de fastsatte terminene innenfor gjeldsordningsperioden, da dette lett kan skape usikkerhet rundt skyldners evner til å komme å jour innen avtalt sluttdato. Det vil i slike tilfeller heller ikke være mulig for kreditor å begjære opphevelse på grunn av mislighold, ettersom misligholdet først kan konstateres ved sluttdato.

Husbanken har som et av sine hovedmål å hjelpe de økonomisk vanskeligstilte til å skaffe seg eller beholde en varig egnet bolig. Dersom gjeldsordningsloven åpner for at gjelden kan avvikles raskere/umiddelbart vil de mest ressursvake gruppene ha større sjanse for å kunne beholde/etablere en varig egnet bolig. Dette fordi Husbankens da i større grad kan benytte sine tilskudd/lån slik at de kommer den vanskeligstilte til gode.

Husbanken støtter departementets vurderinger med hensyn til næringsgjeld.

7. Straffedømte under rehabilitering og straffebøters stilling i gjeldsordning.

Så fremt det ikke strider mot allmenn rettsoppfatning, ser Husbanken positivt på at straffedømte i en rehabiliteringssituasjon kan få åpnet gjeldsforhandlinger på et tidligere tidspunkt enn i dag, selv om en betydelig andel av gjelden har strafferettslig opphav.

Med hensyn til forslag vedrørende straffebøters stilling i gjeldsordning, stiller vi oss bak departementets forslag, også her.

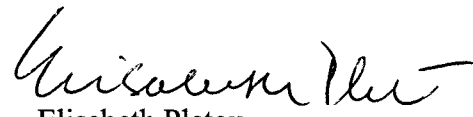
8. Etterperioden.

Husbanken mener at reglene om etterperiode kan fjernes fra loven. Hensynet til at de som har fullført en gjeldsordningsperiode kan føle at de er helt ferdige med gjeldsordningen, bør veie tyngre enn kreditors, ofte minimale, muligheter for bedre dekning i en begrenset etterperiode. For de mest ressursvake skyldnerne vil ofte mulighetene for dekning i etterperioden være dårlig, og det er derfor heller ikke betenkelig å fjerne regelen om etterperiode i de tilfellene der det ikke utmåles en gjeldsordningsperiode og gjelden slettes straks. I de fleste tilfeller vil uansett ikke lotterigevinster eller lignende fremstå som sannsynlige hendelser.

Som departementet nevner vil det også være relativt enkelt for de som ønsker det, å omgå at for eksempel arveoppgjør tilfaller kreditorene. Det faktum at de andre nordiske land ikke har en lignende regel, taler også for at den fjernes i norsk rett.

Med hilsen
HUSBANKEN

Bjørn Pedersen
strategidirektør

Elisabeth Platou
avdelingsdirektør

Vedlegg: kopi av e-mail fra Anders Hansen

Kopi: Kommunal- og regionaldepartementet